

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2022-01-18

Närvarande: F.d. justitieråden Martin Borgeke och Mari Andersson samt justitierådet Petter Asp

Nytt regelverk för kvalificerade säkerhetsärenden

Enligt en lagrådsremiss den 9 december 2021 har regeringen (Justitiedepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om särskild kontroll av vissa utlänningar,
2. lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga,
3. lag om ändring i lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård,
4. lag om ändring i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård,
5. lag om ändring i utlänningslagen (2005:716),
6. lag om ändring i lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut,

7. lag om ändring i lagen (2007:980) om tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet,
8. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),
9. lag om ändring i postlagen (2010:1045),
10. lag om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område,
11. lag om ändring i lagen (2019:1182) om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter,
12. lag om ändring i lagen (2020:62) om hemlig dataavläsning.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Ronja Wildenstam, biträdd av kanslirådet Anna Nordström.

Förslagen föranleder följande yttrande.

Allmänt om lagrådsremissen

Lagrådsremissen innebär, i likhet med ytterligare någon remiss som har föredragits i Lagrådet på senare tid, att en helt ny och omfattande lag tillskapas samtidigt som stora delar av den tidigare regleringen (i detta fall regleringen i lagen, 1991:572, om särskild utlänningskontroll) förs över huvudsakligen oförändrad, men i delar språkligt omarbetad, till den nya lagen. Lagrådet har förståelse för tillvägagångssättet, men noterar att det ofrånkomligen resulterar i ett slags lagstiftningsmässig kompromiss. Lagstiftningen moderniseras och skrivs delvis om, men i de delar som den avses vara i sak oförändrad läggs inte tillräcklig kraft på dess utformning. Förfarandet är i det perspektivet inte optimalt från kvalitetssynpunkt. Användandet av lagstiftningsmetoden har lett till att Lagrådet i flera

delar har sett ett behov av att framföra synpunkter på lagtext som avses vara i sak oförändrad.

1 kap. 1 §

Lagrådet konstaterar inledningsvis att den föreslagna lagens tillämpningsområde (se 1 kap. 1 §) – liksom rekvisiten för utvisning enligt lagen (se 2 kap. 1 §) – har gjorts avsevärt vidare jämfört med tidigare lagstiftning. För att utvisning ska kunna ske fordras enligt nuvarande lagstiftning att det kan befaras att utlänningen ska begå eller (på annat sätt) medverka till terroristbrott enligt 2 § lagen om straff för terroristbrott eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott. Om man bortser från de anslutande osjälvständiga brottsformerna så är det fråga om brott som normalt har ett straffminimum som är så högt som fängelse i fyra år eller, om brottet är mindre grovt, i två år. Nu föreslås att det ska vara tillräckligt att det kan antas – vilket i lagrådsremissen anges vara ett lägre beviskrav än det tidigare använda "kan befaras" – att utlänningen kommer att begå eller på annat sätt medverka till brott, vilket som helst, enligt den nya terroristbrottslagen. Denna lag omfattar, utöver det nuvarande terroristbrottet i ny tappning, inte mindre än sex ytterligare brottstyper som har ett straffminimum på fängelse i 14 dagar och som innebär en kriminalisering av gärningar som sträcker sig betydligt längre ut i förfäلتet än de brott som nu omfattas av regleringen. Till det kan läggas att den nya terroristbrottslagstiftningen omfattar inte bara terroristrelaterad brottslighet utan också annan särskilt allvarlig brottslighet och brottstyper som relaterar till särskilt allvarlig brottslighet.

Lagrådet inser att det finns ett behov av en effektiv lagstiftning på detta område. Lagrådet har också förståelse för att lagstiftaren vill frigöra sig från den nuvarande regleringens hänvisning till ett visst brott; som framgått hänvisar den nuvarande regleringen – trots att

det har tillkommit åtskillig ny terroristbrottsrelaterad lagstiftning – fortsatt endast till 2 § lagen om straff för terroristbrott. Också med beaktande av dessa utgångspunkter, liksom av att lagstiftningen ska tillämpas endast i förhållande till utländska medborgare som ju inte åtnjuter samma skydd enligt regeringsformen som svenska medborgare, måste emellertid frågan väckas, om det är godtagbart att de grundläggande förutsättningarna för ett ingripande läggs på den föreslagna nivån, dvs. en nivå där man kombinerar

- a) ett beviskrav som är avsett att vara lågt, med
- b) ett mycket brett bevistema (begå eller på annat sätt medverka till en lång rad brott där straffskalan för flera av brotten går ända ned till allmänna fängelseminimum, dvs. fängelse i fjorton dagar).

En bedömning som bygger på en prognos avseende risk för visst framtida handlande är alltid förenad med osäkerhet. Om den dessutom tar sikte på ett relativt brett spektrum av mindre allvarlig brottslighet – och därtill inkluderar medverkan (bl.a. medhjälp) till sådan brottslighet – kommer den ofrånkomligen att tappa i stadga och förutsebarhet. I sammanhanget kan observeras att de krav som uppställs kan uppfyllas genom att någon med likgiltighetsuppsåt hjälper någon annan att begå en gärning som har en svårhetsgrad motsvarande fängelse i 14 dagar (det kan t.ex. vara fråga om att hjälpa någon med visst pappersarbete i samband med att denne någon hyr ut en lokal till en organisation). Till det ska sedan läggas att tillämpningen ska bygga på en prognos som ska göras med ett lågt beviskrav.

Lagrådets invändning mot remissförslaget gäller också med beaktande av att en proportionalitetsprövning alltid ska göras vid ingripanden enligt lagen.

Det skulle möjligen kunna sägas att en misstanke om att utlänningen kommer att begå brott enligt terroristbrottslagen ofta kommer att vara förenad med misstanke om att han eller hon ska göra sig skyldig till allvarliga brott. Men det löser inte problematiken kring att tillämpningsområdet för den föreslagna lagstiftningen blir alltför vidsträckt.

Sammantaget är det alltså Lagrådets uppfattning att det måste ifrågasättas, om en så långtgående utvidgning av tillämpningsområdet som den som föreslås är godtagbar.

Med detta sagt övergår Lagrådet till ett par synpunkter av mer lagstiftningsteknisk karaktär.

I 1 § anges lagens tillämpningsområde. Lagen anges gälla för en utlänning som med hänsyn till vad som är känt om hans eller hennes tidigare verksamhet och övriga omständigheter kan antas komma att begå eller på annat sätt medverka till ett brott enligt terroristbrottslagen (2022:000) eller på annat sätt kan utgöra ett allvarligt hot mot Sverige. Om detta kriterium är uppfyllt kan utlänningen utvisas (se 2 kap. 1 §). I 3 och 4 kap. i den föreslagna lagen finns emellertid regler som gäller i förhållande till den som *sannolikt uppfyller kraven för utvisning*, dvs. i förhållande till den som sannolikt kan antas komma att begå eller på annat sätt medverka till ett brott enligt terroristbrottslagen (se t.ex. 3 kap. 1 §). På den bedömning som ska göras enligt 1 kap. 1 § (och 2 kap. 1 §) läggs alltså ytterligare ett lager av sannolikhetsinriktad bedömning. Det betyder att åtgärderna i 3 och 4 kap. kan beslutas också i fall som inte omfattas av tillämpningsområdet för lagen såsom det definieras i 1 kap. 1 §. En sådan ordning är inte lämplig.

Till detta kommer att vissa bestämmelser gäller även för andra än utlänningen, t.ex. straffbestämmelserna i 8 kap. 2 och 4 §§.

En möjlig lösning är att avstå från att i 1 kap. 1 § ange lagens tillämpningsområde och i stället i mer allmänna ordalag upplysa om dess innehåll. Det finns, såvitt Lagrådet kan bedöma, inte något skäl att vid sidan av de rekvisit som gäller för olika åtgärder enligt lagen göra en ytterligare avgränsning av lagens tillämpningsområde (jfr t.ex. sådan lagstiftning som ska gälla bara i vissa relationer, såsom i relationen mellan näringsidkare och konsument, där en sådan avgränsning inte sällan behövs).

Det finns vidare – med hänsyn till hur medverkansläran är utformad i den svenska straffrätten – anledning att justera lagtexten i 1 § 1 så att det där i stället talas om ”att begå eller på annat sätt medverka till ett brott enligt terroristbrottslagen (2022:000)”. Även gärningsmannaskap (och medgärningsmannaskap) utgör ju enligt 23 kap. 4 § brottsbalken en form av medverkan.

Lagrådet vill också ta upp den föreslagna övergången från ”kan befaras” till ”kan antas” som beviskrav i 1 kap. 1 §. I allmänmotiveringen (se s. 74 f.) sägs att uttrycket ”kan befaras” kan ge intryck av att det krävs att misstankarna baseras på fler omständigheter än vad som är avsikten. Det framhålls att uttrycket ”kan antas” dels används oftare i lagtext, dels anses uttrycka en låg nivå av misstanke. Det anses dessutom svara bättre mot avsikten att lagen ska kunna tillämpas i fler fall än i dag. Dock sägs det samtidigt att förslaget ”innebär endast ett något lägre beviskrav” än enligt nu gällande lagstiftning. Därvid uttalas att det även fortsatt är viktigt med en rättssäker process och att den föreslagna ändringen därför inte får påverka enskildas skydd i den delen. Vidare betonas att lagen även fortsättningsvis kommer att omfatta en ytterst begränsad grupp av personer som utgör kvalificerade säkerhetshot.

Enligt Lagrådet kan det ifrågasättas om orden "kan antas" verkligen ger uttryck för "ett något lägre beviskrav" än "kan befaras" och om det inte vore bättre att behålla det nuvarande uttrycket.

2 kap. 2 §

Paragrafens första stycke avses inte bara innehålla en tillåtande norm i relation till Säkerhetspolisen, utan därtill peka ut Säkerhetspolisen som den myndighet som ansöker om utvisning. Såsom lagtexten har utformats kommer detta emellertid inte till uttryck.

Andra stycket bör formuleras på ett sådant sätt att det tydligt omfattar både positiva och negativa beslut. Lagrådet föreslår att paragrafen ges följande utformning.

En ansökan *om utvisning med stöd av 1 §* görs av Säkerhetspolisen. Ansökan ska ges in till Migrationsverket, som beslutar i frågan. Migrationsverkets beslut kan enligt 7 kap. 1 § överklagas till regeringen.

2 kap. 3 §

Enligt paragrafen ska en anmälan till Säkerhetspolisen ske om Polismyndigheten eller Migrationsverket "har anledning att anta att förutsättningarna för ett beslut om utvisning enligt 1 § är uppfyllda". Det bör i den fortsatta beredningen övervägas om det verkligen är lämpligt att ha en lagstiftning som anger att myndigheter ska göra något när de har anledning att anta (jfr denna paragraf) att det kan antas (jfr 2 kap. 1 § i förening med 1 kap.) att något är fallet. Enligt Lagrådets uppfattning låter sig den "tankeordning" som anbefalls i lagstiftningen svårligen utföras; i vart fall inte på ett tillräckligt rättssäkert vis.

I paragrafen anges vidare att det är "myndigheten" som ska göra anmälan. Även om också Migrationsverket är en myndighet kommer

syftningen, rent språkligt, att gälla endast Polismyndigheten. Lagrådet föreslår därför att det i paragrafen tydliggörs att skyldigheten åvilar såväl Polismyndigheten som Migrationsverket. Det bör kunna ske genom att det anges att det är "myndigheterna" (i plural) som ska göra anmälan till Säkerhetspolisen. (I sammanhanget torde det vara uteslutet att läsa en sådan skrivning så, att myndigheterna tillsammans ska göra anmälan.)

2 kap. 6 §

I andra stycket anges dels att 4 kap. 5 b och 5 c §§ ska tillämpas (dessa paragrafer handlar om att en flyktingstatusförklaring respektive en alternativ skyddsstatusförklaring ska återkallas om det framkommer att förutsättningarna för sådan förklaring inte längre är uppfyllda), dels att 5 a kap. 5 § ska tillämpas. Den sist nämnda paragrafen anger bara att en ställning som varaktigt bosatt ska återkallas om personen utvisas. Fråga är alltså i detta fall inte om en bedömning som ska göras, utan om en direkt följd av utvisningen. Lagrådet förordar mot den bakgrunden att den föreslagna regleringen delas upp så att de bestämmelser som handlar om att en bedömning av flyktingstatus respektive status som alternativt skyddsbehövande ska göras behandlas separat från frågan om återkallelse av ställning som varaktigt bosatt.

2 kap. 8 §

I paragrafen anges att en ansökan om ställning som varaktigt bosatt ska avslås om utlänningen utvisas eller genom ett tidigare beslut har utvisats enligt lagen. Eftersom ett beslut om utvisning kan sluta att gälla eller upphävas (se 2 kap. 23 och 27 §§) bör lagtexten inte utformas så att rättsfaktum utgörs av det förhållandet att ett beslut om utvisning tidigare har fattats. Det bör med andra ord, på ett eller

annat sätt, framgå att det är en förutsättning för att paragrafen ska tillämpas att beslutet fortsatt gäller.

2 kap. 11 §

Det finns anledning att utforma paragrafen så att den ger stöd för den åtskillnad mellan å ena sidan den myndighet som ansvarar för verkställigheten (den verkställande myndigheten) och å andra sidan den myndighet som rent praktiskt genomför verkställigheten som kommer till uttryck i sista meningen i paragrafen. Detta kan lämpligen ske genom att andra stycket utformas på följande sätt.

Säkerhetspolisen får uppdra åt Polismyndigheten att genomföra verkställigheten. Det innebär dock inte...

3 kap. 3 §

I tredje stycket anges under vilken tid regeringen är behörig myndighet, och så är fallet till dess att regeringen "har avslutat handläggningen av det överklagade beslutet". Uttrycket bör justeras språkligt så att handläggningen inte avser beslutet utan t.ex. överklagandet eller ärendet. Ett alternativ är att säga att regeringen är behörig myndighet till dess prövningen av det överklagade beslutet har avslutats (låt vara att man då möjligen skär bort expedieringsåtgärder och liknande, men det torde i så fall sakna betydelse).

3 kap. 8 §

I första stycket andra meningen anges att en utlänning får vara förvarstagen under längre tid än ett år bl.a. om det "är sannolikt att verkställigheten av utvisningsbeslutet kommer att ta längre tid än så på grund av bristande samarbete från utlänningen". Avsikten kan emellertid inte rimligen ha varit att man vid en viss tidpunkt – nu – med stöd av en prospektiv bedömning avseende bl.a. framtida

bristande samarbete ska få hålla utlänningen i förvar, utan rättsföljden bör bygga på att verkställigheten av utvisningsbeslutet (faktiskt) tar längre tid än ett år. Lagtexten kan i denna del lämpligen utformas på följande sätt.

... Om verkställigheten av utvisningsbeslutet tar längre tid än så på grund av bristande samarbete från utlänningen, för att det tar tid att skaffa nödvändiga handlingar eller av något annat väsentligt skäl som hänför sig till verkställigheten får dock utlänningen hållas i förvar i som längst ytterligare två år.

3 kap. 10 §

Tredje stycket innebär att en ny prövning fortlöpande ska ske inom de intervall som följer av första respektive andra styckena. Eftersom normen återupprepas (men denna gång i punkter) krävs en ganska ingående läsning för att man ska förstå innebörden av stycket.

Lagrådet föreslår att det i stället ges följande utformning.

Om utlänningen är tagen i förvar ska en ny prövning fortlöpande ske inom de tider som anges i första respektive andra stycket.

5 kap. 1 §

Lagrådet föreslår att bestämmelsen i andra stycket utformas med hänvisning till 2 kap. 1 §, i stället för till 1 kap. 1 §. I den först nämnda paragrafen finns en tydlig rättsföljd att anknyta till. Med den utgångspunkten kan paragrafen med fördel ges följande lydelse.

De tvångsmedel som anges i 2, 3 och 5–7 §§ får användas om ett beslut om utvisning enligt denna lag tills vidare inte kan verkställas på grund av ett beslut om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd.

Detta gäller också om ett beslut om avvisning eller utvisning enligt 8 eller 8 a kap. utlänningslagen (2005:716) inte kan verkställas och utlänningen skulle kunna utvisas enligt 2 kap. 1 §.

5 kap. 8 §

Med hänsyn till möjligheterna enligt 2 § att ålägga antingen enbart anmälningsskyldighet eller en sådan skyldighet i förening med ett

förbud att lämna vistelseområdet bör första meningen utformas på följande sätt.

Säkerhetspolisen får hos Migrationsverket ansöka om att en utlänning ska åläggas anmälningsskyldighet enligt 2 § eller sådan skyldighet tillsammans med ett förbud att lämna vistelseområdet.

I paragrafens båda punkter bör – eftersom en ansökan kan avse en eller flera av åtgärderna – ordet ”eller” användas i stället för ordet ”och”. Första punkten bör vidare, för att den språkligt ska gå ihop, avslutas med orden ”eller fotografering eller besluta att ta fingeravtryck, eller”.

5 kap. 9 §

Första stycket 1 bör utformas på samma sätt som den första meningen i 8 §.

5 kap. 11 §

I första stycket förefaller också här avsikten ha varit att en ansökan ska kunna avse en eller flera av åtgärderna. Första stycket bör därför avslutas med orden ”eller postkontroll”.

Lagrådet föreslår vidare att tredje stycket ges följande lydelse.

Vid prövning av en fråga om tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, hemlig övervakning av elektronisk kommunikation eller hemlig kameraövervakning tillämpas 27 kap. 26–30 §§ rättegångsbalken om offentliga ombud. På förfarandet tillämpas även i övrigt bestämmelserna i rättegångsbalken.

5 kap. 13 §

I linje med vad som har anförts under 8 §, och för att göra paragrafen enklare att läsa, bör första stycket delas upp i två stycken som kan ges följande lydelse.

I ett beslut om anmälningsskyldighet eller en sådan skyldighet tillsammans med ett förbud att lämna vistelseområdet ska det anges

1. hur ofta utläningen ska anmäla sig hos Polismyndigheten och på vilken ort skyldigheten ska fullgöras, samt
 2. vilket vistelseområde som utläningen förbjuds att lämna.
- Beslutande myndighet får uppdra åt Säkerhetspolisen att utforma de närmare villkoren för hur anmälningsskyldigheten ska fullgöras.

5 kap. 16 §

Lagrådet föreslår att begreppet fortsatt användning av tvångsmedel definieras med hjälp av en parentes i lagtexten. Första stycket kan då lämpligen ges följande lydelse.

Säkerhetspolisen får även efter utgången av den i 12 § angivna treårsfristen hos Stockholms tingsrätt ansöka enligt 8 § första och andra styckena om användning av de tvångsmedel som anges i 2, 3 och 5–7 §§ (fortsatt användning av tvångsmedel).

I paragrafen bör vidare "begår eller medverkar till" ändras till "begår eller på annat sätt medverkar till" (jfr Lagrådets synpunkt beträffande 1 kap. 1 §).

5 kap. 19 §

Av de skäl som har anförts i relation till 8 § och för att uppnå kongruens mellan punkterna i första stycket i paragrafen föreslår Lagrådet att första stycket delas upp i två stycken, som kan ges följande lydelse.

Säkerhetspolisen får, om det på grund av ändrade förhållanden finns skäl för det, i fråga om ett beslut om anmälningsskyldighet eller en sådan skyldighet i förening med ett förbud om att lämna vistelseområdet

1. medge undantag eller tillfälliga lättnader, eller
2. besluta att anmälningsskyldigheten ska fullgöras på annan ort eller veckodag.

Säkerhetspolisen får också, om det på grund av ändrade förhållanden finns skäl för det, upphäva ett beslut enligt 16 §.

I nästa stycke kan lämpligen anges att det är "den myndighet" som har beslutat som får upphäva eller göra ändringar i beslutet.

5 kap. 20 §

I tredje stycket kan orden "till dess att förundersökningen har lagts ner" lämpligen ersättas av orden "så länge förundersökningen inte har lagts ner". Problemet med nuvarande skrivning är att den, när den ska tillämpas i stadiet innan åtal har väckts, bygger på att det bara finns ett slut på förundersökningen, nämligen att den läggs ner. Andra ledet i bestämmelsen kan i det skedet inte tillämpas eftersom det bygger på att åtal redan "har väckts".

5 kap. 26 §

I första stycket andra meningen talas om att utlänningen vägrar att medverka. När man talar om vägran ger det intryck av att det fordras ett uttryckligt negativt ställningstagande från utlänningens sida. För att fullt ut täcka in de situationer som avses finns anledning att i stället tala om att utlänningen inte samarbetar:

Om utlänningen inte samarbetar får Migrationsverket begära hjälp av Polismyndigheten med att verkställa beslutet.

5 kap. 28 §

Se Lagrådets yttrande avseende 26 §.

6 kap. 4 §

Andra stycket är svårläst. Lagrådet föreslår att texten delas upp i två stycken och att de utformas så här:

När en muntlig förhandling hålls innan Migrationsöverdomstolen yttrar sig enligt 7 kap. 14 § andra stycket över ett beslut om utvisning, inhibition, tidsbegränsat uppehållstillstånd eller användning av tvångsmedel, ska Säkerhetspolisen och Migrationsverket

1. redogöra för omständigheterna i ärendet,
2. lämna andra uppgifter som behövs för att förhandlingen ska kunna genomföras, och
3. ges tillfälle att ställa frågor till utlänningen och andra som hörs i ärendet.

6 kap. 11 §

Paragrafen är avsedd att ha materiell betydelse, men har utformats närmast som en upplysningsbestämmelse. Lagrådet föreslår att texten ges följande lydelse.

En utlänning som har utvisats får åläggas skyldighet att betala kostnaden för sin egen resa till den ort dit han eller hon sänds genom en myndighets försorg.

7 kap. 1 §

I paragrafen talas om beslut om utvisning, vilket är avsett att inbegripa även beslut som innebär ett avslag på en ansökan om utvisning. Lagrådet föreslår att man, när såväl bifalls- som avslagsbeslut avses, använder lokutionen "beslut i fråga om utvisning".

I sammanhanget bör noteras att "beslut om utvisning" i vissa delar av lagen, se t.ex. 2 kap. 4 §, rubriken framför 2 kap. 6 § samt 2 kap. 11 och 12 §§, avser endast beslut som innebär ett bifall till ansökan.

7 kap. 3 §

Det finns skäl att skilja mellan Säkerhetspolisens beslut som kan överklagas endast av utlänningen (Migrationsverket är inte motpart) å den ena sidan, och Migrationsverkets beslut som kan överklagas av såväl Säkerhetspolisen som utlänningen å den andra.

Vidare ska, såvitt Lagrådet kan förstå, orden "och" respektive "samt" i lagtexten i 3 § andra meningen ersättas med ordet "eller".

Paragrafen kan med dessa utgångspunkter, och med beaktande av vad Lagrådet har anfört under 7 kap. 1 §, lämpligen ges följande lydelse.

Säkerhetspolisens beslut om förvar eller uppsikt får överklagas till Migrationsöverdomstolen. Detta gäller dock inte myndighetens interimistiska beslut enligt 3 kap. 5 § första stycket eller 6 § första stycket eller 4 kap. 4 § första stycket.

Migrationsverkets beslut i fråga om förvar eller uppsikt får överklagas till Migrationsöverdomstolen.

7 kap. 4 och 5 §§

Bestämmelserna föreslås byta plats och, bl.a. mot bakgrund av vad Lagrådet har anfört i anslutning till 7 kap. 1 §, ges följande lydelse.

4 § Ett statsråds beslut om förvar eller uppsikt får överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen.

5 § Beslut i fråga om förvar eller uppsikt får överklagas särskilt och utan begränsning till viss tid.

7 kap. 18 §

Som påpekas av Högsta förvaltningsdomstolen i domstolens remissvar avseende det betänkande som ligger bakom lagrådsremissen kan även en tredjelandsmedborgare som är familjemedlem till en unionsmedborgare ha en härledd rätt till uppehållstillstånd och därmed omfattas av rätten till domstolsprövning. Sådana personer omfattas emellertid inte av den rätt till rättsprövning som följer av rättsprövningslagen. Det finns heller ingen möjlighet att göra undantag från primärrätten med hänvisning till att det gäller lagstiftning på området för nationell säkerhet.

Det är visserligen riktigt såsom det sägs i lagrådsremissen, att en tillämpning i linje med Högsta förvaltningsdomstolens praxis (jfr HFD 2020 not. 10) innebär att det i praktiken tillskapats ett utrymme för domstolsprövning. Lagrådet vill emellertid ifrågasätta om det är lämpligt att på detta sätt medvetet "underreglera" rätten till domstolsprövning och hänvisa domstolarna till att tillämpa generella regler om normkonflikter för att nå ett resultat som är godtagbart från EU-rättslig synpunkt. Det kan för övrigt också ifrågasättas om detta

tillvägagångssätt kan anses fullt ut förenligt med Sveriges allmänna skyldigheter enligt EU-rätten.